

Stomatologická súprava
Smile Avantgard z roku
1999 od Ferdinanda
Chrenka.

Knihu Hrdinský zápisník, ktorú napísala
Klára Jarunková, ilustroval a obálku
navrhol Miroslav Cipár. 1974

Taburetka Šnurovačka. Dana Mušecová,
1996.

Šálka s podšálkou zo súpravy si.li.basics. Simona Janišová a Linda Viková, 2017.

Maroš Schmidt

„Dizajn by nemal poznať hranice.“

Pod pojmom dizajn sa toho skrýva veľa. Všetko okolo nás, čo vytvoril človek má svoj dizajn. My však máme na mysli TEN dizajn.

Ten dizajn, do ktorého vloží tvorca kus svojej duše. Dizajn, vďaka ktorému k nám predmety prehovárajú, primajú nás sa zamyslieť. Nadchýňajú nás, tým, že prenikajú cez sivosť obyčajných vecí. Robia náš život krajším a kvalitnejším. Sme fanúšičkami slovenského dizajnu. Páči sa nám, že najmä mladá generácia dokáže pritiahnúť na seba pozornosť. Zároveň slovenský dizajn vie trpezlivo čakať na svoju príležitosť. O tom, že niektoré predmety majú svoju dušu, treba sa o ne starať a vracáť im ich stratený život, nás kedysi presvedčil dizajnér Maroš Schmidt. Vnímali sme jeho projekt Ostblok, v ktorom mapovali československý dizajn v období rokov 1945 – 1992. Vieme od neho aj to, že dizajn si prechádza svojimi vrcholmi a pádmi, že máva dobré dni aj ťažké obdobia. Dnes je Maroš Schmidt riaditeľom Slovenského centra dizajnu.

Čo pre vás osobne znamená dizajn?

Je to kus môjho života ako tvorcu, pedagóga, kurátora a aj úradníka. Dizajn je podľa mňa najväčšia výtvarná záhada. Niektorí považujú dizajn za umenie, niektorí nie. Ja si myslím, že dizajn vyrástol z umenia a má ho v sebe ako jeden zo stavebných prvkov, pričom ako taký umením nie je. Často je vnímaný rozporuplne. Na jednej strane ako služka konzumu, na strane druhej dokáže riešiť vážne

ekologické problémy, keďže jeho esenciou sú línia, farba, forma a materiál. Práve materiálové zloženie výrobkov je dnes kľúčové pri navrhovaní.

Keď sa povie dizajn, často si predstavíme pekné veci, ktorými sa obklopujeme. Ale ako ste spomenuli, dizajn má aj svoje ďalšie dôležité funkcie a úlohy v spoločnosti.

Dizajn je niečo ako umenie, ktoré slúži. Ak by som mal parafrázovať policajný slogan, tak by som úlohu dizajnu v spoločnosti definoval takto: Pomáhať a zamestnávať. Dizajn má za úlohu vyriešiť problém komunikácie, viditeľnosti značky alebo funkčnosti výrobku s dôrazom na estetickú kvalitu. V rámci dizajnu dokážeme odovzdať posolstvo, vyjadriť názor, kultivovať prostredie, reprezentovať Slovensko v zahraničí alebo vyriešiť vážny environmentálny či sociálny problém. V neposlednom rade je to aj o zamestnanosti napríklad na propagácii, logistike a samotnej výrobe produktu v rámci sériovej výroby.

Aké to je pracovať v oblasti dizajnu?

Čo sa týka možnosti pracovať v oblasti dizajnu, tak popravde by som radšej pracoval v štúdiu ako v kancelárii. To že musím vyslovene bojovať o základné veci pre inštitúciu je veľmi demotivujúce a pri rozhovoroch s dizajnérmi, ktorí potrebujú po-

Realizátori výstavy Národnej ceny za dizajn využili tematiku bývalých kasární, kde dnes sídli Slovenské centrum dizajnu.

40 metrov dlhá stena v Olomouci predstavuje jednu z navrhnutých identít tamajšieho filmového festivalu.

moc strácam argumenty. Je to veľká škoda, no názor robím všetko preto, aby sa tento stav zmenil.

To neznie veľmi optimisticky. Ako sa teda dnes má náš dizajn?

Veľmi ťažko. Nie som fanúšikom tabuliek a stratégií, no dobrým signálom je, že sa dizajnom začína zaoberať koncepčne aj Ministerstvo kultúry SR. Dizajn je na Slovensku v zanedbanom stave a je potrebné realizovať systémové zmeny. Súčasná situácia je dlhodobou neudržateľná. Radi sa chvá-

lime výsledkami dizajnérov, usporadúvame výstavy v zahraničí a prednášame o úspechoch slovenského dizajnu, no reálne nedokážeme financovať výučbu dizajnu na vysokých školách, nevieme adresne a dostatočne podporiť firmy, ktoré si objednajú dizajn u slovenských dizajnérov (verím, že sa to po-

stupne zmení aj vďaka práci pracovných skupín v Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre) a nie sme schopní vyčleniť z verejných zdrojov dostatok prostriedkov na prezentáciu slovenského dizajnu na významných svetových podujatiach. Chýba pomoc dizajnérom, napríklad nákupom do zbierok Slovenského múzea dizajnu, ktoré na takúto akti-

vitú tento rok nedostalo žiadne finančné prostriedky, ako aj zákon o sponzoringu v kultúre, ktorý by pomohol celej kultúrnej obci oveľa jednoduchšie sa dostať k sponzorským peniazom bez potreby hlúpeho reklamného plnenia. To, že v športe takýto zákon schválený dávno je a v kultúre sa neustále odkladá je kopanie si gólov do vlastnej brány.

A kam smeruje, kráča slovenský dizajn?

Najskôr chcem povedať, že som úprimne rád, že používate termín slovenský dizajn. Ešte donedávna sme hovorili o dizajne na území Slovenska. Bolo to z akejsi opatrnosti, keďže medzi odbornou verejnosťou kolovala otázka, či môže byť dizajn národný. Bolo to zvláštne, pretože od 90. rokov tu máme Národnú cenu za dizajn a nikomu doteraz nevadilo ani pomenovanie slovenské umenie. Slovenský dizajn vždy kráča a stále kráča do sveta, pretože dizajn by nemal poznať hranice. Párkrát zakopol, potom zabľúdl, no dnes nemá prečo plakať v kúte. Máme sa čím pochváliť a to aj napriek dosť zložitej situácii v oblasti podpory a propagácie dizajnu.

Dá sa povedať, kedy zažíval slovenský dizajn svoj vrchol?

Dizajn je veľmi široký pojem a každý zo slovenských dizajnov má svoje vrcholy. Aj keď je delenie na komunikačný a produktový dizajn mimoriadne

Náš dizajn kráča do sveta. Máme sa čím pochváliť. Napriek zložitej situácii.

Grafický dizajnér a typograf Ondrej Jób vytvoril písmo špeciálne pre názov čokolády Lyra

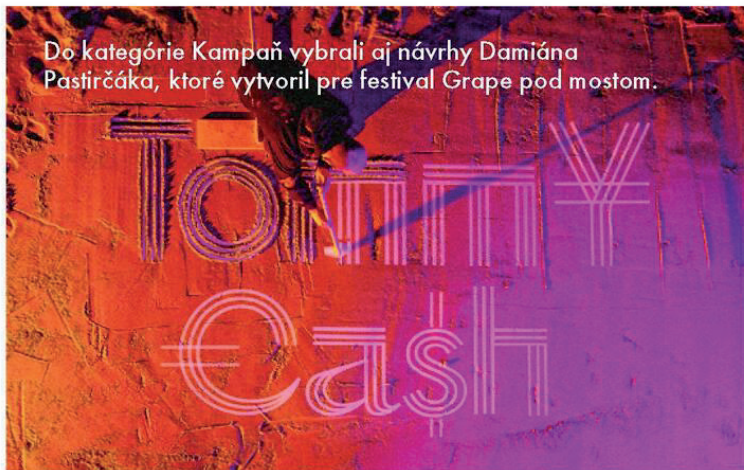

Nadpisové variabilné písmo Filler umožňuje flexibilne meniť šírkovú proporciu.

Animované vzdelávacie videá Slovenskej národnej galérie.

Do kategórie Kampaň vybrali aj návrhy Damiána Pastirčáka, ktoré vytvoril pre festival Grape pod mostom.

Porotu Národnej ceny za dizajn zaujal aj dizajn obalov kúpeľných obličiek Trenčianske Teplice od Lívie Lörinczovej.

Kolekcia kníh v exkluzívnej plátennej väzbe s razbou k 30. výročiu založenia vydavateľstva KK Bagala.

Na prechádzku sa môžete vydať aj s hudobným soundtrackom od kapely Longital vo forme mobilnej aplikácie s originálnym názvom Soundwalk.

(úsmev). Je to dlhý zoznam. Dizajn je veľká záležitosť, obrovská komunita, ktorá tvorí naozaj kvalitné veci. Veď len do Národnej ceny za dizajn sa nám každoročne hlásia stovky ľudí. Máme skvelých dizajnérov z rôznych oblastí. Sledujte napríklad tvorbu Michala Staška, Simony Janišovej a Lindy Vikovej, Štúdia Werkemotion, Allt Studio, Borisa Meluša, Petra Biľaka, Pala Bálika, Andrej & Andrej, Borisa Belana, Tomáša Brichtu, Štefana Noska, Michaely Bednárovej, Lenky Sršňovej, Patrika Illa, ale aj mnohých ďalších a samozrejme všetkých laureátov Národnej ceny za dizajn.

Aké výstavy chystáte?

Do 25. septembra máme v Galérii dizajnu Satelit výstavu Brejle a okuliare, dizajn okuliarov v Česko-slovensku, potom od 5. októbra do 11. decembra výstavu finalistov Národná cena za dizajn 2022, Komunikačný dizajn a od 14. decembra budeme v priestoroch galérie vystavovať úžitkové predmety misy, vázy, žardiniéry, poháre, ale aj šperky v kombinácii drevo/sklo a kov/sklo. Drahomíra Prihela jeho hostí Slavomíru Prihelovú a Martinu Minárikovú. V podkroví v Hurbanových kasárňach je stále sprístupnená už spomínaná dlhodobá expozícia slovenského dizajnu: 100 rokov dizajnu.

Každoročne udeľujete aj Národnú cenu za dizajn. Čo by ste zaželeli NCD do ďalších rokov?

Vyšší rozpočet a slávnostnému odovzdávaniu ceny miesto vo verejnoprávnej televízii v primetime. Ideálne živý prenos. Robím všetko preto, aby tomu tak bolo.

NÁRODNÁ CENA ZA DIZAJN

Ocenenie vyhlasované Ministerstvom kultúry SR a Slovenským centrom dizajnu tento rok odovzdajú dizajnérom za ich práce v oblasti slovenského komunikačného dizajnu. Je to mimoriadne pestrá paleta od plagátu, knižnej grafiky, značiek až po typografiu. Najlepšie práce predstavia na výstave od 5. 10. v Galérii dizajnu Satelit. Ponúkame ukážku. NCD 20 (ateliér Grau, Andrej Barčák, Andrej Čanecký, Martin Kahan)

Dizajnéri koncepciu výstavy prispôbili tematike bývalých kasární, kde dnes sídli Slovenské centrum dizajnu. Zámerne prebrali princíp vojenského rádu či vyznamenania.

Imerzívna identita pre filmový festival Academia film Olomouc (Matej Vázal)

Výstupy boli nositeľom interaktívneho obsahu a animácií cez virtuálnu technológiu. Od plagátu, cez oblečenie, pohľadnice a ďalší merchandise, až po 40 metrov dlhú stenu v centre mesta.

Písma Lyra (Ondrej Jób)

Vytvorené na mieru špeciálne pre použitie vo vizuálnej identite a dizajne obalov slovenského výrobcu čokolády Lyra. Charakterové črty písom sú inšpirované čokoládou, jej vizualitou aj vlastnosťami. Evokujú roztápajúcu sa čokoládu. Filler (Samuel Čarnoký)

Variabilné písmo, ktoré umožňuje flexibilne meniť šírkovú proporciu písmových znakov od extra úzkych až po extrémne široké tvary je určené predovšetkým pre veľké nadpisy.

Výtvarná rozcvička (Veronika Obertová, Michaela Čopíková / Ové Pictures a kolektív)

Cyklus videí Slovenskej národnej galérie vtiahne žiakov do sveta vizuálneho umenia. Animované videá približujú zdigitalizované výtvarné diela a otvárajú nové možnosti ich využitia v oblasti vzdelávania umením v škole či doma.

Grape pod mostom (Damian Pastirčák)

Autor hľadal element, ktorý spája koncerty festivalu. Bolo to "miesto". Pod Starým mostom je umelá piesková pláž. Rozhodol sa pracovať s pieskom, letteringom a nasvietením.

ExEdícia (Palo Bálik, Michal Tornyai)

Kolekcia šiestich kníh v exkluzívnej plátennej väzbe s razbou k 30. výročiu založenia vydavateľstva KK Bagala obsahuje 2.376 strán čítania od slovenských spisovateľov.

Kúpeľné oblátky Trenčianske Teplice (Livia Lörinczová)

Dizajn obalov nostalgicky čerpá z 19. storočia typického dekoratívnosťou a úpadkovou typografiou. Hoci dizajn odkazuje na históriu, pôsobí sviežo a korešponduje s príchutou.

Soundwalk Longital (Juraj Behún) Soundtrack vo forme mobilnej aplikácie. Hudbu skomponovala kapela Longital k prechádzke pozdĺž Dunaja. ME

Maroš Schmidt

Po gymnáziu vyštudoval VŠVU, odbor Transport dizajn (2004). V roku 2002 absolvoval stáž vo výskumno-vývojovom centre Volkswagen Wolfsburg, neskôr pracoval ako dizajnér na voľnej nohe. Ako externý pedagóg prednáša od roku 2012 Dejiny automobilového dizajnu na VŠVU. V roku 2013 spoluzakladal občianske združenie Ostblok, ktoré mapovalo československý dizajn v období rokov 1945 – 1992. V rámci projektu Made in Czechoslovakia vystavoval československý dizajn a prednášal o dejinách dizajnu v mnohých mestách Slovenska. V súčasnosti je riaditeľom Slovenského centra dizajnu. www.scd.sk